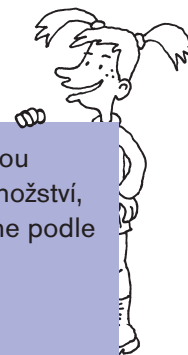

4. MÓDA

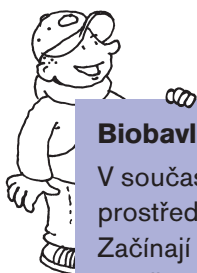

Smyslem tohoto listu je přivést žáky k zamyšlení nad jednou z nejsamozřejmějších věcí, kterou denně využívají, a tou je oblečení. Žáci se ve škole učí třídit odpad, možná i snižovat jeho množství, o oblečení se však moc nemluví. Móda je přitom neúprosná a nutí nás kupovat si oblečení ne podle potřeby, ale podle toho, co se právě v danou sezónu nosí.

Problémů s textilním průmyslem je několik:

- 1) environmentální dopady pěstování bavlny (stále větší množství užívaných pesticidů),
- 2) sociální podmínky většiny zaměstnanců textilního průmyslu v rozvojových zemích (snaha velkých firem snižovat náklady na minimum)
- 3) velké vzdálenosti, v rámci kterých se jednotlivé suroviny a hotové oděvy převážejí (bavlna se pěstuje v subtropických oblastech, většina zpracovatelských firem je v rozvojových zemích).

Podrobné informace k pěstování bavlny a podmínkám panujícím v oděvním průmyslu najdete v kapitole Oděvy v souvislostech v publikaci Nekup to!, z níž je vybrán i text pro žáky. Širší souvislosti, vztahující se zejména k strategiím nadnárodních firem a značkovému zboží, obsahuje kniha N. Kleinové Bez loga. Podobně zaměřený je i článek Š. Špačkové v časopise Sedmá generace: <http://www.sedmagenerace.cz/index.php?art=clanek&id=222>.

Biobavlna

V současné době existuje několik alternativ, chceme-li si kupovat oblečení odpovědně k životnímu prostředí i lidem. Stále rozšířenější je biobavlna, pěstovaná bez použití pesticidů a umělých hnojiv. Začínají ji nabízet i velké módní řetězce (C&A, H&M aj.). Při zpracování biobavlny se nesmí používat množství dalších škodlivých látek, jako je např. chlór, formaldehyd a další. Pro výrobky z biobavlny neexistuje jednotná mezinárodní certifikace; mezi nejznámější organizace, které mají vytvořeny systémy kontroly biotextilu, patří **Organic Trade Association (OTA)** v USA, britská **Soil Association**, německá **International Association Natural Textile Industry (IVN)** či evropský a mezinárodní **Demeter**.

Etický textil

Kromě důrazu na environmentální rozměr pěstování a zpracování bavlny existuje i textil zaručující lepší sociální podmínky pro zpracovatele – zákaz dětské práce, přiměřenou mzdu, regulaci počtu odpracovaných hodin apod. Takovéto oblečení má nejčastěji označení Fair Trade. Na nadnárodní výrobce textilu je vyvíjen tlak ve snaze zaručit lepší podmínky pro lidi pracující v textilním průmyslu – z organizací a projektů zabývajících se těmito aktivitami je nejznámější Clean Clothes Campaign (CCC). Tento projekt se snaží firmy vést k zavedení etického standardu pro své zaměstnance a dodavatele a k průkaznosti jeho dodržování.

Využití starého oblečení

Další problém představuje množství oblečení, které už nechceme nosit. Existuje několik možností, jak toto oblečení využít lépe než jako objemnou položku ve směsném odpadu. Jednou možností je odevzdat vyprané a nositelné oblečení na charitu (je nutné se předem informovat v místních charitativních organizacích). Ve městech se stále častěji objevují i kontejnery na staré oblečení, které slouží také většinou charitativním účelům. Další možností je prodej oblečení v on-line second-handu či bazaru. Většinu oblečení lze také použít při výrobě tkaných hadrových koberců. Můžete zjistit, zda ve vašem okolí není chráněná dílna či jiný výrobce, kde by materiál na koberce uvítali.

4. MÓDA

MÓDA

- Cíl:** 1. Žáci zjistí původ svého oblečení.
2. Najdou na mapě země původu.
3. Analyzují na základě textu ekologické a sociální dopady textilního průmyslu.

	Aktivita	Čas	Pomůcky
1.	E – Co mám na sobě?	10 min.	Pracovní list (Příloha 13)
2.	U – Co povi cedulka?	25 min.	Vlastní oblečení, mapa světa, lepicí papírky, školní atlasy, texty (Příloha 12 (CD)), PL
3.	R – Diamant	10 min.	PL, zadání pro diamant na tabuli

Popis hodiny

Hodina je zaměřena na dva aspekty výroby oblečení – pěstování bavlny a pracovní podmínky v textilních provozech v chudých zemích světa. Žáci se nejprve zamyslí nad tím, z čeho a kde se jejich oblečení vyrábí a co o něm vlastně vědí. Z cedulek na oblečení zjistí odpovědi na předchozí otázky a státy najdou na mapě. Poté pracují s textem a zpracované informace zprostředkují sousedovi. Na závěr zhodnotí dopady textilního průmyslu na ŽP formou diamantu.

Pracovní listy: Příloha 12 (CD), Příloha 13

1. Co mám na sobě?

Každý si načrtne do pracovního listu (**Příloha 13**) sám sebe ve svém dnešním oblečení. Do jednotlivých kusů oděvu si každý запиše odpovědi na následující dvě otázky: Z čeho myslíte, že jsou vyrobeny jednotlivé kusy oblečení, které máte na sobě (stačí tři kusy) a kde se tento materiál pěstuje/vyrábí? V jaké zemi bylo oblečení asi vyrobeno a kde tato země leží? Pod postavu ještě každý запиše odpověď na otázku: Co všechno o svém oblečení nevím?

Stručně probereme odpovědi, zapisujeme na tabuli do dvou sloupců materiál a zemi původu.

2. Co povi cedulka?

Necháme žáky pracovat ve dvojicích. Během krátkého času mají za úkol z cedulek svého oblečení zjistit správné odpovědi na otázky z Aktivity č. 1 – evokace a doplnit je případně do postavy. Zároveň každá dvojice na jeden lepicí papírek napíše zemi původu, která se vyskytovala nejčastěji, případně světadíl, pokud je každá země zastoupena jednou, na druhý papírek napíše nejvíce zastoupený materiál, z kterého je oblečení vyrobeno. Postupně, dle toho, jak jsou dvojice s úkolem hotovy, jdou nalepit oba papírky na mapu – papírek se zemí původu umístí do příslušné země, papírek s materiálem nalepí tam, kde se materiál pěstuje/vyrábí. Žáci to mohou zjistit ze školního atlasu.

Poté co je mapa zaplněná, stručně zhodnotíme výsledek. Vzhledem k tomu, že většina oblečení se v současné době vyrábí především

4. MÓDA

v zemích východní a jihovýchodní Asie, lze předpokládat, že na mapě budou papírky převažovat právě tam. Stejně tak lze předpokládat, že velká část oblečení je z bavlny. Zastavíme se tedy u těchto dvou věcí. Pokud tomu papírky na mapě neodpovídají, lze s žáky prodiskutovat, proč tomu tak asi je.

Žáci i nadále pracují ve dvojicích, nyní mají společně prodiskutovat, jaké to je pěstovat bavlnu a jaké je pracovat v textilní továrně na východě Asie. Co by kdo raději? Žáci se musí dohodnout, kdo si „zkusí“ pěstovat bavlnu a kdo „půjde“ vyrábět oblečení do továrny. Do každé dvojice dáme dva texty (o bavlně/textilní výrobě – **Příloha 12 (CD)**), každý si vezme ten odpovídající. Žáci si pro sebe text přečtou a vypíší z něj: dvě nejdůležitější informace, jednu věc, která je překvapila, a jednu věc, kterou si nedokážou představit. Poté následuje debata se sousedem na základě informací z textu. Žáci hovoří o tom, co je lepší, zda pěstovat bavlnu či pracovat v textilní továrně, a o tom, zda s danou situací můžeme (a chceme) něco dělat, případně jaké máme možnosti.

Na závěr se zeptáme, k jakému výsledku dvojice dospěly, co je nejvíc překvapilo, co si o popsané skutečnosti myslí apod.

3. Diamant

K reflexi použijeme metodu diamantu. Tato metoda slouží k stručnému vyjádření pozitivních a negativních rysů určitého tématu či problému a nutí dívat se na věc z různých hledisek. Do schématu zapisujeme odpovědi na dané otázky, každá linka znamená jedno slovo. První polovina diamantu vyjadřuje pozitivní stránky tématu, spodní polovina negativní stránky. Jako téma navrhujeme „bavlna“, „textilní průmysl“ či libovolný kus oblečení, které mají žáci na sobě. Žáci si také mohou vybrat, které téma si zvolí. Diamanty potom mohou zájemci přečíst jako básničku, po řádcích zleva doprava, bez zadávajících otázek.

